

PRIAMO NAJBLIŽŠIE K PRAVDE

Ján Košiar

Štyridsať rokov
slovenskej
cirkevnej provincie

LÚČ

linea recta brevissima
priamo najbližšie k pravde

Ján Košiar

Štyridsať rokov
slovenskej
cirkevnej provincie

LÚČ
Ústav dejín kresťanstva
Bratislava
2018

© Ján Košiar, Bratislava 2018

© LÚČ, vydavateľské družstvo, Bratislava 2018

ISBN 978-80-8179-125-3

Pred štyridsiatimi rokmi, 30. decembra 1977, pápež Pavol VI. vydal dva dokumenty, ktoré sú natrvalo súčasťou našich slovenských dejín: apoštolské konštitúcie *Praescriptionum sacrosancti*¹ a *Qui divino*², ktorými zriadil samostatnú Trnavskú arcidiecézu a povýšil ju na metropolitné sídlo pre celé Slovensko. Tieto dokumenty nájdeme publikované i citované v mnohých prácach našich historikov a kópie sú prístupné aj na stene v trnavskej Katedrále sv. Jána Krstiteľa. Týmto aktom sa oddelilo územie Trnavskej apoštolskej administratúry od Ostrihomskej arcidiecézy. Trnava bola povýšená na arcidiecézu a dostala tri farnosti diecézy Ráb (Győr) a dve z opátstva v Panonhalme; všetky ležali na území Slovenska. Košická a Rožňavská diecéza boli vyňaté zo zväzku Jágerskej cirkevnej provincie. Košickej diecéze pribudlo aj trinásť farností, ktoré dovtedy patrili do Satmárskej diecézy. Takto sa utvorila nová celoslovenská cirkevná jednotka (provincia), na ktorej čele mal stáť trnavský arcibiskup-metropolita. Hranice novej cirkevnej provincie boli zhodné so štátnymi hranicami vtedajšej Slovenskej socialistickej republiky. Tým sa dosiahlo úplné uznanie nezávislosti na cirkevnom poli. Naším južným susedom sa to veľmi nepáčilo a prvý tajomník Maďarskej socialistickej robotníckej strany János Kádár neváhal v júni 1977 osobne navštíviť Vatikán a intervenovať, aby sa tak nestalo.³

Je isté, že samostatná slovenská cirkevná provincia na čele so slovenským arcibiskupom bola dávnou túžbou slovenských

¹ *Acta Apostolicae Sedis*, roč. 70, 1978, č. 5, s. 273 – 274.

² *Acta Apostolicae Sedis*, roč. 70, 1978, č. 5, s. 275 – 276.

³ EMÍLIA HRABOVEC: *Slovensko a Svätá stolica v kontexte vatikánskej východnej politiky (1962 – 1989)*. Bratislava : Lúč, 2017, s. 160.

katolíkov a s osobitnou intenzitou sa prejavovala najmä od polovice 19. storočia, spolu so silnejúcim úsilím o národnú a politickú emancipáciu slovenského národa v Uhorsku. Významné medzníky v tomto období sú nesporne založenie Matice slovenskej v Turčianskom Sv. Martine a Spolku sv. Vojtecha v Trnave v roku 1863.

Vznik Česko-Slovenska v roku 1918 dal Slovákom a ich cirkevným predstaviteľom nové perspektívy a nádeje, že sa podarí zrealizovať aj cirkevno-správne usporiadanie v novom štáte. České protikatolícke nálady v spoločnosti i jej reprezentácie však tomu ani náhodou neboli naklonené. Práve naopak. „*Řím bude souzen a odsouzen*“ a „*Smysl českých dějin je boj proti Římu*“ (Rím v zmysle Katolícka cirkev) – to neboli okrajové výroky lokálneho filozofa, ale jedny zo základných bodov programu prezidenta Tomáša G. Masaryka. Boj proti Rímu ako symbolu katolíckej Viedne mal v prvej Česko-Slovenskej republike svoje vážne dôsledky napríklad v potláčaní Katolíckej cirkvi, budovaní protestantizmu a nakoniec aj v (Masarykom nezamýšľanom) odklone ľudí najmä v Čechách od náboženstva. Antiklerikalizmus prerástol napríklad do odstraňovania viacerých katolíckych symbolov. Známe je násilné strhnutie mariánskeho stĺpa na Staromestskom námestí v Prahe revolučným davom.⁴

Tlačová kancelária Svätej stolice informáciu o zriadení samostatnej slovenskej cirkevnej provincie pustila do sveta 10. januára 1978.⁵ Po 1100 rokoch od zriadenia moravsko-slovenskej cirkevnej

⁴ LUKÁŠ OBŠITNÍK: Téma: Masaryk a 1. ČSR – druhá strana mince. In: *Postoj*, 26. októbra 2012. Dostupné online: <https://www.postoj.sk/2820/tema-masaryk-a-1-csr-druha-strana-mince>. Rozpačito preto pôsobila aj homília biskupa Dávida Bartimeja Tencera na slávnosti sv. Cyrila a Metoda v Nitre 5. júla 2017, kde reykjavícky biskup – Slováč – citoval akoby v orwellovskom newspeaku „zježíšvení“ prvého prezidenta prvej Č-SR.

⁵ DOMINIK HRUŠOVSKÝ: Slovenská cirkevná provincia zriadená. In: *Slovenské hlasy z Ríma*, roč. XXVII, 1978, č. 2, s. 2 – 4.

provincie na čele s arcibiskupom Metodom, v čase, keď Slovensko nemalo vlastný suverénny štát a svet o ňom nevedel alebo nechcel vedieť, dostali Slováci od hlavy Katolíckej cirkvi neoceniteľný dar – vlastnú samostatnú cirkevnú provinciu ako prejav uznania slovenského národa, jeho duchovnej i politicko-územnej identity a schopnosti samostatne spravovať vlastné cirkevné záležitosti.

V čase, keď sa kardinál Alexander Rudnay (1760 – 1831) vrátil v roku 1820 do Ostrihomu, už pár desaťročí existoval trnavský vikariát, zriadený v roku 1778.⁶ Ibaže ako územno-správna cirkevná jednotka dostal svoj význam až po roku 1918 v novom štáte, prvej Česko-Slovenskej republike. Jeho posledným vikárom bol František Richard Osvald. Tento stav trval do zriadenia Trnavskej apoštolskej administratúry v roku 1922 a prvým apoštolským administrátorom sa stal biskup Pavol Jantausch (1870 – 1947). Ďalšími apoštolskými administrátormi v Trnave boli biskup Ambróz Lazík (1897 – 1969) a arcibiskup *ad personam* Július Gábris (1913 – 1987).⁷ Posledných desať rokov jeho života už síce existovala slovenská cirkevná provincia, no komunistická strana a štát napriek rokovaniam s Vatikánom dokázali účinne brániť jeho menovaniu za riadneho arcibiskupa.

„Po prvej svetovej vojne sa v roku 1918 rozpadlo Rakúsko-Uhorsko a v Európe vznikli nové štáty s novými hranicami. Územie Slovenska sa Martinskou deklaráciou stalo od 30. októbra 1918 súčasťou prvej Česko-Slovenskej republiky. V roku 1928 Svätá stolica (ešte predtým, než bol Lateránskymi dohodami konštituovaný Vatikánsky mestský štát v dnešnej podobe) uzavrela

⁶ RASTISLAV KARABA: Dva medzníky v dejinách Trnavskej arcidiecézy. In: *Katolícke noviny*, roč. 127, 2012, č. 23, s. 12 – 13.

⁷ *Tamže*.

s Česko-Slovenskou republikou „modus vivendi“,⁸ ktorý žiadal, aby sa hranice diecéz kryli s hranicami štátu.“

Svätá stolica v roku 1937 vydaním apoštolskej konštitúcie *Ad ecclesiastici regiminis*⁹ vyjadrila úmysel, že na území bývalej cisársko-kráľovskej monarchie treba niečo robiť s cirkevno-správnym usporiadaním. To bola však iba rámcová dohoda, ktorú bolo treba doplniť a uviesť do platnosti. Vzťahy medzi Prahou a Rímom boli totiž stále napäté. Po roku 1938 nastali opäť vojnové časy, štátne hranice po anšluse a vzniku Slovenského štátu, ako aj pričlenením Čiech a Moravy k Nemeckej ríši sa znovu zmenili a cirkevná organizácia sa preto ustanovila zasa len dočasne a prechodne. Stav v roku 1939 riešila bula Pia XII. *Diocesimum fines* z 19. júla 1939.¹⁰

Po druhej svetovej vojne a „víťaznom februári“ prišiel z Prahy komunistický režim, ktorý nemal najmenší záujem o situáciu Katolíckej cirkvi a jej štruktúry. Naopak bojoval proti nej a dlhé roky nedovolil menovať biskupov. Niektorí, ako napr. Ján Vojtaššák¹¹, sedeli vo väzení a iní, „tajní“, ako Pavol Hnilica, ušli

⁸ Úmluva medzi republikou československou a Svatou stolicí sjednaná v lednu 1928 (vstúpila do platnosti 2. februára 1928). In: *Sbírka zákonů a nařízení ve věcech náboženských a církevních*. Zost. Fr. Bednář. Praha : Husova čs. evangelická fakulta bohoslovecká, 1929; <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/modus.htm>. Pozri aj Jiří KONÍČEK: *Modus vivendi v historii Svatého stolce a Československa : církevně politický vývoj v letech 1918 – 1993*. 2. vyd. Olomouc : Společnost pro dialog církve a státu, 2005, s. 51.

⁹ Apoštolská konštitúcia z 2. septembra 1937. In: *Acta Apostolicae Sedis*, roč. 29, 1937, s. 366 – 369.

¹⁰ Táto bula bola publikovaná len v obežníku Trnavskej apoštolskej administratúry, č. 10/1939, s. 73 – 74. Pozri JOZEF M. RYDLO: Sedemnást cirkevnoprávných dokumentov z cirkevných dejín Slovenska. In: *Renovatio spiritualis : jubilejný zborník k 70. narodeninám arcibiskupa Jána Sokola, prvého metropolitu Slovenska a prvého metropolitu Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy*. Bratislava : Lúč, 2003, s. 360 – 361.

¹¹ Spišský biskup žil po prepustení vo vyhnanstve v Česku, nemohol sa vrátiť domov. Do Ríma, presnejšie na Štátny sekretariát do

na Západ alebo tajne pôsobili v podzemí, ako napr. legendárny Ján Chryzostom Korec.

V šesťdesiatych rokoch, v období Druhého vatikánskeho koncilu a cyrilometodského výročia, sa začali množiť žiadosti na Svätú stolicu, aby pristúpila k vyhláseniu slovenskej cirkevnej provincie. Žiadali o to slovenskí biskupi z domova a zo zahraničia, prítomní na koncile. Pavol Hnilica, ktorý 28. novembra 1963 dostal od biskupov Róberta Pobožného, Ambróza Lazíka, Eduarda Nécseya a Františka Tomáška písomné poverenie, aby bol ich hlasom v slobodnom svete,¹² 14. apríla 1965 pápežovi Pavlovi VI. okrem iného napísal: „Súčasná cirkevná organizácia na Slovensku týmto staroslávnyim tradíciám nezodpovedá. Toto protirečenie sa pociťuje o to väčšmi, že oveľa mladšie kresťanské spoločenstvá dnes dostávajú definitívnu diecéznu štruktúru. Mnohí naši veriaci si všímajú, že dve z apoštolských administratúr, ktorých je na svete veľmi málo, sú práve na slovenskom území.

Dnes túto skutočnosť zneužívajú nepriatelia viery proti Svätej stolici, vyhlasujú, že je voči Slovákom nepriateľská.

Nová nádej sa v očakávaniach veriacich zrodila po nedávnom povýšení pražského arcibiskupa Josefa Berana na kardinála. Ako vyplýva z rôznych listov našich veriacich, vyjadrujú dôveru, že Svätá stolica bude pamätať aj na úpravu slovenských diecéz a usporiada ich do cirkevnej provincie.

Takýto krok neobyčajne posilní dôveru slovenského národa k Petrovmu stolcu, voči ktorému naši veriaci budú cítiť ešte väčšiu

Vatikánu, poslal 23. októbra svoj návrh cirkevno-právneho usporiadania Slovenska. Biskupské sídlo zo Spišskej Kapituly navrhoval preložiť do Ružomberka. Pozri JOZEF KRIŠTOF: Písomnosti biskupa Jána Vojaššáka v Pápežskom slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme. In: LUBOSLAV HRONJAK a kol.: *Pohľady na osobnosť Jána Vojaššáka*. Spišské Podhradie : Nadácia seminára biskupa Jána Vojaššáka, 2012, s. 291 – 294; EMÍLIA HRABOVEC: *Slovensko a Svätá stolica*, s. 163 – 168. V prílohe (s. 464 – 471) autorka uvádza celý Vojaššákov latinský list i jeho slovenský preklad.

¹² JÁN HNILICA – FRANTIŠEK VNUK: *Pavol Hnilica : biskup umlčanej Cirkvi : 2. diel : 1951 – 1995*. Trnava : Dobrá kniha, 1996, s. 98 – 99.

oddanosť a posilní ich vo vernosti Svätému Otcovi a vo vytrvalosti vo viere uprostred tvrdých skúšok.“¹³

Oprávnené argumenty predložili vo svojich memorandách aj slovenskí kňazi žijúci v zahraničí a rôzne spolky; najmä Svetový kongres Slovákov (SKS) posielal v tejto veci listy pápežovi.¹⁴ SKS v záujme toho prijal v sedemdesiatych rokoch 20. storočia viaceré rezolúcie. Predseda SKS Štefan B. Roman sa v tejto veci obrátil aj na prvého tajomníka KSČ Gustáva Husáka.¹⁵

O zriadenie samostatnej slovenskej cirkevnej provincie žiadali, samozrejme, pápeža Pavla VI. (po internovanom biskupovi Jánovi Vojtaššákovi) aj biskupi z vlasti – Ambróz Lazík a Eduard Nécsey.¹⁶

„Ako bolo oznámené a prijaté zriadenie celoslovenskej cirkevnej provincie v našej krajine, to azda vedia viacerí z vás. Zahraniční Slováci ho prijali s veľkou radosťou... Krajanské časopisy a organizácie vyjadrili vďaku za tento krok, ktorý mohol byť predzvesťou aspoň čiastočného uvoľnenia prenasledovania Cirkvi. Veď tento krok mal nepriamo aj pozitívne dôsledky pre štát a pre medzinárodné posilnenie štátnych hraníc. Okrem toho tým sme nadviazali na dobu sv. Cyrila a Metoda a na prvú cirkevnú provinciu na Slovensku. Ako som dávnejšie napísal: Semä zasiate pápežom Jánom VIII. rukami svätého Metoda, pestované mnohými jeho nasledovníkmi, vyrástlo do silného zelenajúceho sa stromu, ktorý búrky spevnili.“¹⁷

¹³ EMÍLIA HRABOVEC: *Slovensko a Svätá stolica*, s. 480.

¹⁴ Rezolúcia náboženskej komisie Svetového kongresu Slovákov. In: *Hlas z Ríma*, roč. 20, 1971, č. 6-7, s. 2.

¹⁵ EMÍLIA HRABOVEC: *Slovensko a Svätá stolica*, s. 178 – 183.

¹⁶ *Tamže*, s. 168 – 174.

¹⁷ JOZEF KOVÁČIK: Dožadujme sa demokracie. In: *Katolícke noviny*, roč. 123, 2008, č. 2, s. 2; Homília kardinála Jozefa Tomku v Trnavskej katedrále na 30. výročie samostatnej cirkevnej provincie, odvysielaná aj ako príhovor vo Vatikánskom rozhlase 30. decembra 2007. Dostupné online: <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20071230002>; http://sk.radiovaticana.va/storico/2007/12/30/nede%20ben%20bd_pr%20adhovor_kardin%20alla_jozefa_tomka_30_v%20bdro%20die_ustanovenia/slo-176961.

„Túžba v srdci ľudí žijúcich pod Tatrami mať samostatnú Slovenskú cirkevnú provinciu bola už od nepamäti. Vypuklejšie sa dostala na povrch po rozpade Rakúsko-uhorskej monarchie. Jej splnenie však nebolo zrealizované. Po skončení druhej svetovej vojny ešte viacej vzplanula túžba a snaha mať samostatnú provinciu. Obyvateľom Slovenska to dalo veľmi veľa, predovšetkým potvrdenie, že sme osobitným spoločenstvom a že nás iné spoločenstvá konečne vezmú na vedomie. Že sme kultúrnym etnikom, osobitným autentickým celkom, ktorý má právo organizovať si svoj náboženský život v duchu vlastných tradícií. Svätá stolica legalizovala našu suverenitu, a to tým, že ustanovila, aby ani kúsok slovenského územia viac nespadal pod cirkevnú právomoc susedných štátov. Bolo to veľké vyznačenie, ktorého sa nám dostalo. Ako negatívum vidím to, že si to mnohí, ba väčšina žijúcich v tomto štáte neuvedomujú, a preto nie sú na to hrdí a sebavedomí. Bolo by načas lepšie si tento dar uvedomiť, byť vďačným za to, čo nám Pán Boh dal ako dar, a naplniť sa zdravou hrdosťou a sebavedomím,“ napísal arcibiskup Ján Sokol do *Katolíckych novín* v roku 2003.¹⁸

Historik prof. Milan S. Ďurica zaznamenal: „Keď sa Montini po krátkej pauze v pastoračii ako arcibiskup v Miláne stal kardinálom a 30. júna 1963 bol zvolený za nástupcu Sv. Petra po ‚dobrom pápežovi‘ Jánovi XXIII., my Slováci sme sa vtedy nachádzali v mimoriadnej horlivosti osláv tisícstého výročia príchodu byzantských bratov Konštantína a Metoda medzi našich dávnych predkov na stredoveké Slovensko. Opätovne prijímal na osobitné audiencie slovenských pútnikov z Európy a najmä z Ameriky, medzi ktorými občas nechýbalo aj niekoľko šľachtných výnimiek zo Slovenska... V predvečer vrcholných osláv spojených s posviackou vnútornej výzdoby kaplnky Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme pápež Pavol VI. napriek zdravotným problémom prijal vyše päťsto slovenských pútnikov vo veľkej Klementovej sieni Vatikánskeho paláca, pochválil zriadenie Slovenského ústavu v Ríme a vyzval všetkých Slovákov: ‚Drahí synovia slovenského národa! [...] Vytrvajte! Uctite si aj naďalej

¹⁸ *Katolícke noviny*, roč. 118, 2003, č. 4, s. 15.

pamiatku vašich svätých, vzdávajúte im hold a nasledujte ich! Veď od čias dávneho stredoveku oni osvetľujú ešte aj dnes cesty, ktorými sa musí uberať duch slovenského národa v terajšej dobe i v budúcnosti. [...] Vaše krásne ideály a vaše nádeje sústredte v tomto ústave, ktorý ste si postavili pri bránach Ríma. Urobte ho styčným bodom vašich skupín roztratených po celom svete! [...]

V nasledujúcom roku 1964 pápež Pavol VI. vyznačil pútnický chrám Sedembolestnej Panny Márie, patrónky slovenského národa v Šaštíne, titulom *Basilica minor* (menšia bazilika), ktorá tým vošla, ako prvý chrám na Slovensku, do radu najvýznamnejších kostolov Katolíckej cirkvi na svete... Na oslavy tisícstého výročia smrti sv. Cyrila v roku 1969 pápež Pavol VI. prispel osobitným apoštolským listom *Antiquae nobilitatis* (*Dávnej vznešenosti*)¹⁹, v ktorom spomenul oslavy z roku 1963, ako aj zriadenie Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda jeho predchodcom Jánom XXIII. Na jeho výzvu sa zišlo osláviť toto výročie vyše tisíc Slovákov, ktorých Svätý Otec prijal a po slovensky privítal: ‚Vitajte, milí Slováci!‘ V máji 1968 Pavol VI. poctil arcibiskupskou hodnosťou nitrianskeho diecézneho biskupa Dr. Eduarda Nécseya,²⁰ ktorý však krátko nato zomrel²¹ [...] Keď v júni 1972 zomrel posledný slovenský biskup,²² ktorý ešte mohol vykonávať svoju funkciu, po úmorných rokovaniach s pražskou vládou pápežov splnomocnenec dosiahol, že Pavol VI. mohol vymenovať troch nových slovenských biskupov: Júliusa Gábriša pre Trnavu, Jána Pásztoru pre Nitru a Jozefa Feranca pre Banskú Bystricu. Vysvätil ich 3. marca 1973 v Nitre vatikánsky diplomat, arcibiskup a neskorší kardinál Agostino Casaroli. [...] No najvzácnejším darom pápeža Pavla VI. pre náš slovenský národ bola jeho apoštolská konštitúcia *Qui divino* (*Kto božským*), ktorou splnil stáročné túžby a nádeje Katolíckej cirkvi na Slovensku tým, že ju pozdvihol na samostatnú územnú cirkevno-správnú administratívnu provinciu s vlastným arcibiskupstvom

¹⁹ Publikovaný bol 2. februára 1969. In: *Acta Apostolicae Sedis*, roč. 61, 1969, č. 3, s. 137 – 149.

²⁰ 16. mája 1968.

²¹ 19. júna 1968.

²² Bol to rožňavský biskup Róbert Pobožný (30. mája 1890 – 8. júna 1972).

v Trnave, ktorá združovala všetky katolícke biskupstvá na Slovensku. Urobil to v poslednom roku svojho života a bol to jeho trvácný dar Slovákom, ktorým akoby testamentárne spečatil svoju lásku k nášmu národu, čím sa nezmazateľne zapísal do našich cirkevných aj štátnych dejín. Ťažko si možno predstaviť vzácnejší dar zo strany nástupcu sv. Petra ktorémukoľvek národu. Preto mu patrí naša podobne trvalá a hlboká vďaka.“²³

Cesta k samostatnej slovenskej cirkevnej provincii nebola ani krátka, ani jednoduchá. A ešte dvanásť rokov čakala na svojho prvého arcibiskupa-metropolitu, ktorý bol vymenovaný až 26. júla 1989²⁴ a do úradu bol uvedený v septembri 1989.

Rok predtým, 14. novembra 1988, po smrti biskupa Júliusa Gábriša²⁵, sa trnavským apoštolským administrátorom stal Ján Sokol. Zvolil ho zbor konzultorov,²⁶ potvrdila Svätá stolica a Mons.

²³ MILAN S. ĎURICA: *Salus Patriae Suprema Lex : pohľady do slovenských dejín*. Zost. Ján Košiar a Martin Lacko. Bratislava : Lúč; Ústav dejín kresťanstva, 2015, s. 342 – 350. Porov. aj Pavol VI. – veľký priateľ Slovákov : na 30. výročie jeho odchodu do večnosti. In: *Kultúra*, roč. XI, 2008, č. 17, s. 5.

²⁴ Menovacia bula *Laetanter conspicimus* sv. pápeža Jána Pavla II. In: *Acta Apostolicae Sedis*, roč. 81, 1989, č. 9, s. 1078.

²⁵ Július Gábriš (1913 – 1987) bol od roku 1973 tretím trnavským apoštolským administrátorom. Viac o ňom pozri JOZEF HALKO: *Arcibiskupov zápas : životná cesta Mons. RNDr. Júliusa Gábriša*. Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 2008.

²⁶ O voľbe a následnom menovaní Jána Sokola za nástupcu biskupa Gábriša v úrade trnavského apoštolského administrátora vydal svoje svedectvo aj Mons. Ladislav Čeri (1925 – 2018), vtedajší riaditeľ kúrie. „Menovania zboru konzultorov boli vykonané tajne a bez súhlasu štátnych orgánov... Zloženie zboru konzultorov bolo uskutočnené tak, aby sa mohla realizovať voľba nástupcu pána biskupa Gábriša podľa jeho predstáv... Na Arcibiskupskom úrade sa v sobotu ráno [14. novembra 1987] stretli postupne všetci šiesti členovia zboru konzultorov. Boli to dôstojní páni preláti Ján Čížik, kanonik Emil Scheimer, farár Karol Kolečanský, farár Jozef Slamka, dekan Ján Sokol a ako posledný prišiel farár Alexej Zórad. Väčšinou hlasov bol [v tajnom hlasovaní] za administrátora Trnavskej arcidiecézy zvolený Ján Sokol. Táto voľba bola bezodkladne telegramom oznámená Svätej stolici, ktorá ešte v ten istý

Jozef Feranec, vtedy najstarší slovenský biskup, pre neho vyžiadal štátny súhlas.²⁷ Štát mu ho udelil 7. januára 1988; následne biskup Feranec menoval Jána Sokola za dočasného správcu Trnavskej arcidiecézy.

„Zriadením Slovenskej cirkevnej provincie sa odčinila krivda, ktorú slovenskí katolíci živo pociťovali. Jedenáststoročný katolicizmus konečne dostáva primerané cirkevno-právne usporiadanie. Začíname novú stránku náboženských a cirkevných dejín Slovenska... Všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prekážali našim túžbam po cirkevnom osamostatnení, musíme vedieť odpustiť, pravdaže nezabúdajúc na to, čo sme sa v tejto súvislosti z dejín, z tejto školy života, mohli a mali naučiť.“²⁸

Pápež Ján Pavol II. vymenoval Jána Sokola 19. mája 1988 za titulárneho biskupa lunskeho a zároveň za apoštolského administrátora Trnavskej arcidiecézy. Za biskupa bol vysvätený v Trnave 12. júna 1988.²⁹

Keď sa biskup Ján Chryzostom Korec v júni 1991 stal kardinálom, jedným z jeho prvých cirkevno-právnych i štátnických počinov bolo, že 30. júla 1991 požiadal predsedu SNR Františka Mikloška, „aby tento

deň voľbu schválila a telegramom potvrdila. V období od úmrtia biskupa Gábriša až do januára 1988 štátne orgány neakceptovali Jána Sokola v úrade administrátora arcidiecézy.“ TK KBS 12. januára 2007. Dostupné online: <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20070112017>; denník SME, roč. 16, 13. januára 2007, č. 10, s. 2. Dostupné online: <https://www.sme.sk/c/3091926/cirkev-sa-pokusila-obhajit-sokola-ze-nerobil-pre-stb.html>.

²⁷ Urobil tak v duchu starého Kódexu kánonického práva ako najstarší slovenský biskup na požiadanie arcibiskupa A. Casaroliho a po schválení Zborom ordinárov Slovenska 23. decembra 1987. List adresoval Sekretariátu vlády SSR pre veci cirkevné. Viac pozri EMÍLIA HRABOVEC: *Slovensko a Svätá stolica v kontexte vatikánskej východnej politiky* (1962 – 1989). Bratislava : Vydavateľstvo UK, 2016, s. 322 – 326.

²⁸ DOMINIK HRUŠOVSKÝ: Slovenská cirkevná provincia zriadená. In: EMÍLIA HRABOVEC: *Slovensko a Svätá stolica*, s. 3.

²⁹ *Schematizmus Trnavskej diecézy*. Trnava : Arcibiskupský úrad, 2016, s. 17.

dekrét Svätej stolice (*Qui divino*) bol vhodným spôsobom zakotvený medzi rozhodnutiami prijatými Slovenskou národnou radou.“³⁰

„Doba to bola vtedy (r. 1977) naozaj veľmi nepriaznivá, celý akt ustanovenia provincie sa preto odohral v tichosti, ako viem, len *Katolícke noviny* priniesli o udalosti informáciu. A tak sa samostatná Slovenská rímskokatolícka cirkevná provincia vtedy do vedomia Slovákov nedostala... Impozantný pokus o prelomenie bariéry nevedomosti, neochoty a mlčania sa odohral v Deň zmierenia v šaštínskej bazilike 1. novembra 1990. Po pontifikálnej svätej omši, ktorú celebroval arcibiskup Ján Sokol a na ktorej bol prítomný aj vtedajší prezident Václav Havel s kancelárom Karolom Schwarzenbergom a niektorými českými a slovenskými politikmi, keď už pán arcibiskup mal udeliť záverečné požehnanie, vyšiel zo sakristie známy herec Gustáv Valach, odetý do alby, a postavil sa k *ambóne*. S trochou badateľnej trémy – skôr bázne – dôstojne začal čítať: *„Pavol, biskup a sluha služobníkov Božích, na večnú pamäť tohto ustanovenia!“*... Preplnenou a stíchnutou bazilikou začali odznievať pápežské dekréty o úprave diecéznych hraníc v republike a o zriadení samostatnej Slovenskej rímskokatolíckej cirkevnej provincie (v skvelom preklade Karola Kušíka), o ustanovení trnavskej arcibiskupskej metropoly a o takej úprave, aby ani najmenšia časť Slovenskej (v roku 1977 socialistickej) republiky nepatrila pod právomoc cudzieho biskupstva.

A to všetko, i hlboké zamyslenie básnika Milana Rúfusa, ako aj príspevok autora tohto článku vysielala priamym prenosom federálna televízia... Ohlas bol veľký, pre mnohých obyvateľov Slovenska (o Čechách a Morave nehovoriac) to bol hotový objav. Lebo sa po prvý raz, a to ešte pri takej vznešenej príležitosti dozvedeli, čo to vlastne Slovensko od pápeža Pavla VI. 30. decembra 1977 dostalo.

Prekvapený a viditeľne vyvedený z miery bol prezident Havel, ktorý v tomto slávnostnom akte v šaštínskej bazilike vytušil zrej-

³⁰ MIROSLAV HOLEČKO: Pápež Pavol VI. sa zaslúžil o Slovensko. In: JOZEF M. RYDLO [Ed.]: *Renovatio spiritualis : jubilejný zborník k 70. narodeninám arcibiskupa Jána Sokola, prvého metropolitu Slovenska a prvého metropolitu Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy*, s. 169.

me aj príznak niečoho iného. Ako sa o necelé dva roky ukázalo, ani sa veľmi nemýlil.“³¹

November 1989 znamenal nielen koniec otvoreného prenasledovania Katolíckej cirkvi, ale spustil aj vzostup národno-emanipačných snáh Slovákov o právo na vlastný štát, ktoré vyvrcholili 1. januára 1993 obnovením Slovenskej republiky. Tomuto dňu predchádzalo vyhlásenie zvrchovanosti Slovenska, ktoré 17. júla 1992 prijala Slovenská národná rada. Vo väčšine kostolov Slovenska, budúcej Slovenskej republiky, v ten deň zazneli aj radostné zvony a arcibiskup-metropolita Ján Sokol požiadal svojich kňazov, aby použili aj formulár svätej omše *Za vlasť* a po modlitbe po prijímaní prečítali vyhlásenie katolíckych biskupov Slovenska.³²

V krátkom článku *Žime kresťansky a zvrchovane* zo 16. augusta som v tejto súvislosti napísal: „To, o čo sa dnes usilujú slovenskí politici, i to, čo odhlasoval 17. júla 1992 slovenský parlament, to Cirkev iniciovala už dávno a dosiahla 30. decembra 1977 vyhlásením samostatnej Slovenskej cirkevnej provincie s metropolitným sídlom v Trnave. Čia je to vina, že to nevošlo do povedomia nášho národa? Aj z tohto hľadiska biskupi nemohli konať ináč.“³³

Pri desiatom výročí vzniku druhej Slovenskej republiky (1. januára 2003) nitriansky biskup kardinál Ján Chryzostom Korec zdôraznil aj význam cirkevno-právneho usporiadania našej vlasti, keď v homílii okrem iného povedal:

„Významnou udalosťou, ktorú si pripomíname, a to právom v chráme, bolo zriadenie samostatnej cirkevnej provincie na Slovensku pápežom Pavlom VI. 30. decembra roku 1977. Vtedy sa upevnila cirkevná štruktúra po dlhom, dlhom čase, po mnohých stáročiach, a to patrí tiež k plnému životu veriacich každé-

³¹ MIROSLAV HOLEČKO, *tamže*, s. 168 – 169.

³² Hodina zvrchovanosti Slovenska. In: *Katolícke noviny*, roč. 107, 1992, č. 30, s. 1 a 5.

³³ JÁN KOŠIAR: *Žime kresťansky a zvrchovane*. In: *Katolícke noviny*, roč. 107, 1992, č. 33, s. 1.

ho národa. Možno si v prúde času a života ani neuvedomujeme, aký vážny čin to bol v našich cirkevných, národných, ale aj štátnych dejinách Slovenska.

Prvá cirkevná provincia, celkom prvá, bola na našom území zriadená už za života svätého Metoda, a to aj ustanovením diecézy ‚Svätej cirkvi nitrianskej‘ roku 880 bulou *Industriae tuae*, adresovanou ‚milovanému synovi Svätoplukovi, slávnemu kniežatu‘. Svätý Metod ako arcibiskup bol metropolitom, čiže cirkevným predstaviteľom tejto cirkevnej provincie, do ktorej patrila Nitrianska diecéza. Po smrti Svätopluka túto cirkevnú provinciu znova potvrdil a prehĺbil na žiadosť Mojmíra II. pápež Ján IX. v roku 898, keď vyslal svojich legátov, arcibiskupa Jána a biskupov Benedikta a Daniela, ktorí vysvätili pre Veľkú Moravu jedného arcibiskupa a troch biskupov tamojšej cirkevnej provincie. Historici sa domnievajú, že arcibiskupom po svätom Metodovi bol sv. Gorazd.

Po vzniku nového uhorského štátu sme boli aj cirkevne zaradení do nového útvaru. Na stáročia zostala na Slovensku samostatná len Nitrianska diecéza, ktorá pretrvala dodnes, ďalšie diecézy vznikli až po 900 rokoch, v roku 1776. Podstatná zmena v cirkevnom zriadení na Slovensku vznikla až 30. decembra 1977, keď pápež Pavol VI. zriadil samostatnú slovenskú cirkevnú provinciu, a to pápežskou konštitúciou *Qui divino* a konštitúciou *Praescriptionum sacrosancti*. Prvý raz boli tieto dokumenty slávnostne prečítané na sviatok Sedembolestnej v Šaštíne 15. septembra 1992.

Naši kňazi a naši vzdelanci privítali tieto rozhodnutia Ríma s veľkým zadosťučinením. Naši vzdelanci napísali: ‚Tento dokument medzinárodnej platnosti je potvrdením o tom, že nás iné spoločenstvá konečne berú na vedomie. [...] Rím svoje rozhodnutia neodvoláva. Čo je v jeho obrovskom kultúrno-historickom komputeri ako informácia raz uložené, to tam

zostáva. Vlády prichádzajú a odchádzajú, no Kristov stolec a jeho nohy sú vrastené hlboko do osudov ľudstva a v ňom spočíva pre nás prevratný význam onoho dokumentu... Je v ňom naša prvá novoveká identifikačná karta vystavená najvyššou morálnou autoritou svetového spoločenstva...' Toto napísal náš najväčší súčasný básnik (Milan Rúfus). Iný náš verejný činiteľ (Roman Kaliský) vyzdvihol aj štátno-občiansky význam tejto udalosti slovami: 'Rozhodnutím najvyššej autority Katolíckej cirkvi máme teda konečne v absolútnom súlade územie zvrchovanej cirkevnej provincie s hranicami Slovenskej republiky.'

Za vznik samostatnej slovenskej cirkevnej provincie máme čo ďakovať Pánu Bohu, a to tak z duchovných anáboženských pohnútok, ako aj z pohnútok národných a štátnych. Význam slovenskej cirkevnej provincie bol zavŕšený obsadením všetkých diecéz biskupmi a zriadením Konferencie biskupov Slovenska, ktorá bola ustanovená po vzniku Slovenskej republiky v roku 1993. A vtedy sa nám naplno roztvorili možnosti ohlasovať evanjelium, viesť naše deti, mládež, otcov, matky, rodiny. Viesť všetkých veriacich k stále hlbšej viere a stále hlbšiemu prežívaniu celého života v Pánu Bohu. Či sa nám to podarilo a nakoľko sa nám to podarilo, je vecou nás všetkých, tak veriacich, ako aj kňazov a biskupov, aby sme si na to odpovedali. Mnohé veci sa nám podarili, niektoré nám zostávajú stále ako úloha."³⁴

„V minulých desaťročiach sa nám stávalo, že sme v záplave udalostí, poväčšine smutných a len zriedkavo radostných, zostávali akoby osamotení v dejinách a akoby vyhostení z dejín. Nevedeli sme zaradiť

³⁴ JÁN CH. KOREC: Slovensko v prúde čias. In: *Kultúra*, roč. VI, 2003, č. 1, s. 1, 4. Homília v Katedrále sv. Emeráma v Nitre, 1. januára 2003. Vysielané Slovenským rozhlasom o 9.30 hod. Dostupné online: <http://www.kultura-fb.sk/new/old/archive/1-3-1.htm>

do prúdu našich dejín, našich slovenských i kresťanských dejín, ani tie najvýznamnejšie udalosti, ktorých sme boli svedkami. Chvíľami nás museli upozorniť zo zahraničia, aby sme zaznamenávali pozoruhodné udalosti života národa, či už boli pokorujúce či povznášajúce. Naposledy pápež Ján Pavol II. nás upozornil, aby sme nezabúdali na svoje veľké osobnosti Slovenska. Medzery našej historickej pamäti sú veľké. My na Slovensku si, žiaľ, nevieme stále dosť živo a s patričnou úctou pripomínať ani tie vynikajúce svetlé stránky našich dejín, ktoré sú a mali by *navždy* zostať našou hrdosťou a slávou. Jednou takou nedocenenou udalosťou našich dejín zostáva dodnes historická udalosť prvého radu, ustanovenie prvej samostatnej Slovenskej cirkevnej provincie, ktoré sa uskutočnilo z rozhodnutia pápeža Pavla VI. 30. decembra 1977.

Náš národ, jeden z najstarších v strednej a východnej Európe, národ s prvým kresťanským Pribinovým chrámom z roku 829 a s prvou diecézou v tejto oblasti z roku 880 – tento národ dosiahol po tisícsto rokoch samostatnú cirkevnú provinciu, verejné historické uznanie a potvrdenie *svojej* identity od najzávažnejšej duchovnej autority našej Európy a nášho sveta, od kresťanského Ríma a od Petrovho nástupcu. My sme to vo svojom cirkevnom, spoločenskom, kultúrnom, národnom a teraz i v štátnom živote sotva zaznamenali.

Človek sa s údivom a s istým smútkom pýta: To máme tak slabo vyvinutý zmysel pre historickú pamäť a pre opravdivé míľniky dejín v živote nášho národa?³⁵

³⁵ Zabúdané fakty a svedectvá. K výročiu Slovenskej cirkevnej provincie. In: *Literárny týždenník*, 10. marca 2010, s. 8. Pozri aj JÁN CH. KOREC: *Svedectvá doby*. Bratislava : Lúč, 1991.

V súčasnosti (po roku 1989) sa objavujú doteraz dosť málo známe informácie, že samostatnú slovenskú cirkevnú provinciu si želal najmä Gustáv Husák, generálny tajomník KSČ a prezident Č-SSR.³⁶ Spolu s prof. Jozefom Šimončíčom môžeme však povedať, že „dokiaľ nebudú sprístupnené dokumenty uložené vo Vatikánskom tajnom archíve a v príslušných českých a slovenských archívoch, pozadie príprav tejto buly bude možné len predpokladať. Aj osobný vklad niektorých exponovaných cirkevných či štátnych činiteľov (kardinál Jozef Tomko, prezident Gustáv Husák) do jej prípravy bude tiež len hypotetický“.³⁷ Husákov podiel, ako o ňom píše Tomáš Černák, sa opiera o ústne svedectvá Viliama Plevzu a Petra Colotku z roku 2015,³⁸ ale niekdajší minister zahraničných vecí Č-SSR Bohuslav Chňoupek (1925 – 2004) jasne zdôrazňuje: „Gustáv Husák poznamenal: Tú Slovenskú cirkevnú provinciu už konečne vyriešte. Najvyšší čas, aby sa to vybavilo.“³⁹

Bývalý minister B. Chňoupek svoje pamäti vydal ešte v roku 1998, kde podrobne zaznamenal aj prípravu a priebeh návštevy arcibiskupa Agostina Casaroliho, hlavného vatikánskeho vyjednávača a predstaviteľa tzv. vatikánskej ostpolitiky, budúceho štátneho sekretára a kardinála, počas ktorej zriadenie slovenskej cirkevnej provincie bolo hlavnou témou. Bolo to ešte vo februári 1975.⁴⁰ „Zriadenie Slovenskej cirkevnej provincie, tohto významného piliera slovenskej štátnosti, bolo výsledkom náročných rokovaní autora s predstaviteľom Vatikánu, štátnym

³⁶ Zaujímavú štúdiu o Husákovom podiele na erigovaní slovenskej cirkevnej provincie publikoval napr. TOMÁŠ ČERNÁK: Gustáv Husák a zriadenie samostatnej slovenskej cirkevnej provincie. In: *Historický zborník*, roč. 26, 2016, č. 2. Martin : Matica slovenská, s. 183 – 195.

³⁷ JOZEF ŠIMONČIČ: K vyhláseniu slovenskej cirkevnej provincie. In: JOZEF M. RYDLO [ED.]: *Renovatio spiritualis : jubilejný zborník k 70. narodeninám arcibiskupa Jána Sokola, prvého metropolitu Slovenska a prvého metropolitu Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy*, s. 162.

³⁸ TOMÁŠ ČERNÁK: Gustáv Husák a zriadenie samostatnej slovenskej cirkevnej provincie, s. 191 – 195.

³⁹ BOHUŠ CHŇOUPEK: *Memoáre in claris*. Bratislava : Belimex, 1998, s. 256.

⁴⁰ BOHUŠ CHŇOUPEK, *tamže*, 5. kapitola – Agostino Casaroli, s. 238 – 259.

tajomníkom Casarolim. Chňoupek osvetľuje neznáme pozadie tejto delikátnej problematiky.⁴¹

Dr. Imrich Kružliak, predstaviteľ slovenského exilu, v časopise *Horizont*, ktorého bol vydavateľom a šéfredaktorom, si v lete 1977 určite overil informáciu, že *slovenská cirkevná provincia bude čoskoro zriadená*. „Zdá sa, že prezident Husák by chcel po sebe zanechať pamiatku nielen ako otec česko-slovenskej federácie, ale aj ako otec Slovenskej cirkevnej provincie.“⁴²

Tempora mutantur a pápež sv. Ján Pavol II. bulou *Pastorali quidem* z 1. marca 1995⁴³ zriadil na Slovensku druhú cirkevnú provinciu v Košiciach a pričlenil k nej Rožňavskú a Spišskú diecézu ako sufragánne diecézy, ktoré dovtedy patrili k Trnavskej cirkevnej provincii. V bule sa výslovne uvádza, že sa tak stalo na žiadosť arcibiskupa-metropolitu Jána Sokola,⁴⁴ ktorý tak ostáva prvým a jediným metropolitom Slovenska v rámci Č-SSR, Č-SFR i druhej Slovenskej republiky.

Význam dokumentov pápeža Pavla VI. je nenahraditeľný aj z hľadiska vlastníctva nehnuteľností Katolíckej cirkvi v Slovenskej republike, o ktorých sa viedli (a možno ešte aj vedú) súdne spory. Jedno rozhodnutie uvádzame v prílohe.⁴⁵

Dňa 30. decembra 2017 sme si teda pripomenuli 40 rokov od zriadenia samostatnej slovenskej cirkevnej provincie. Aj keď Cirkev v Slovenskej republike má v súčasnosti inú organizačnú štruktúru, vonkoncom nič to neuberá na význame historického aktu blahoslaveného pápeža Pavla VI. z 30. decembra 1977.

⁴¹ BOHUŠ CHŇOUPEK, *tamže*, prebal knihy, zadná strana.

⁴² PV: Zriadia Slovenskú cirkevnú provinciu? In: *Horizont*, roč. 6, september – október 1977, s. 1; pozri aj EMÍLIA HRABOVEC: *Slovensko a Svätá stolica*, s. 205.

⁴³ *Acta Apostolicae Sedis*, roč. 87, 1995, č. 9, s. 776 – 777. Porov. RÓBERT LETZ: Kľukaté cesty. In: *Katolícke noviny*, roč. 123, 2008, č. 1, s. 12.

⁴⁴ JOZEF M. RYDLO: Sedemnást' cirkevnoprávných dokumentov z cirkevných dejín Slovenska, s. 398 – 399.

⁴⁵ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2012. Dostupné online: <https://www.nsud.sk/data/att/20495.pdf>

Prílohy

Apoštolská konštitúcia
Praescriptio sacrosancti

Apoštolská konštitúcia
Qui divino

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
(Praktická aplikácia pápežských dokumentov
v slovenskom súdnictve)

Paulus Episcopus Servus Servorum Dei

ad perpetuam rei memoriam. Praescriptionum sacrosancti Concilii Oecumenici Vaticani II ratione habita, etiam potissimum quae decreto - *Christus Dominus* - continentur, ubi legitur: - Quam primum ad congreuationem dioecesium eorum praescriptionum recognitionem prudenter deveniat. ~ n.22; item: - Attendatur etiam, si casus ferat, ab his praescriptionum circumscriptum, atque ad peculiaria personarum locorumve adiuncta. ~ ibi n. 23, etiam: *Notae* septuaginta Concilii praeepta concilii Oecumenici. Rei publicae Socialisticae Cechoslovacicae accommodare, tum videbatur in populi, tum in sectorum Pastorum illius Civitatis militatorem. Qua re, co spectantes ut nulla pars territorii Rei publicae Socialisticae Cechoslovacicae sub iurisdictione Episcopi residentis extra fines illius sit, nec ulla circumscriptio ecclesiastica cum Sede in Re publica illa extenderetur ultra limites ipsius territorii, haec decernimus. Duae partes archidioecesis Transilvanensis, intra fines civiles Rei publicae Socialisticae Cechoslovacicae iacentes, videlicet Ceslým et Jeseník vocatae, ab ipsa archidioecesi separantur atque ad archidioecesi Olomucensem perpetuo adnectantur. Territoriorum Administrationis Apostolicae Transilvanensis ab archidioecesi Strigoniensi dividantur et in archidioecem constituantur, ut per alias apostolicas litteras hodie datas statuatur. Ceterae parvae dioecesis Transilvanensis, intra fines Rei publicae Socialisticae Slovacae positae, quae hucusque ab Ordinario Administrationis Apostolicae Transilvanensis gubernatae sunt, archidioecesi, Transilvanensi, perpetuo adnectantur. Item duae parvae ab Abbate S. Martini in Monte Pannoniae pertinentes atque in finibus Rei publicae Slovacae constantes ab ipsa Abbacia seungantur atque archidioecesi, Transilvanensi aggregentur. *Utridem insuper parvae dioecesis Batmatensis quae intra fines Rei publicae Slovaca sunt, ab ipsa dioecesi separatae dioecesi Cassoviensi attribuantur.* Dioecesis Denique Cassoviensis et Kosovariensis a provincia ecclesiastica Agiensis separantur atque finibus Rei publicae Populatae Hungaricae continentur, itae, perpetuo adiungantur. Partes autem harum diocesium quae finibus Rei publicae Populatae Hungaricae continentur, ut in praesenti administrari pergant, donec certo ac definito modo providantur. Documenta vero et acta, quae territoria, de quibus agimus, fideles, bona tempore alia respiciunt, a Tutia a qua ad Curiam Dioecesis eui illa sunt noviter aggregata quam primum mittentur. Ceterum quae iussibus Venereabilis Patris Nostri Felicis S. R. E. Cardinalis Tomášek ab eorum deinceps, vel, quem ipse legaverit, factis nempe facultatibus necessarius; qui praeterea actae rei documenta exaravit quorum sinceria exempla ad Sacram Congregationem pro Episcopis cito mittet Datum Romae, apud S. Petrum, die tricesimo mensis Decembris, anno Domini millesimo nonagesimo septuagesimo septimo, Pontificatus Nostri quinto decimo.

+ Ioannes Card. Villot
Secretarius Status

+ Sebastianus Card. Baggio
S. C. pro Ep. Praeposita

Josephus Des. Tem. Pater. i. h. b. i.
Marcellus Girelli, Notarius. Signat.

PAVOL, BISKUP, SLUHA SLUHOV BOŽÍCH,
NA VEČNÚ PAMÄŤ

My, čo sme podľa Božieho úmyslu podobne ako sv. Peter (porov. Jn 21, 15 – 17) predstavení celému kresťanskému spoločenstvu, aby sme opatrným riadením priviedli nasledovníkov Krista do šťastnej a večnej vlasti, všetkým úsilím, zmýšľaním a starostlivosťou venujeme sa tomu, aby táto cesta bola pre veriacich spoľahlivejšou, ľahšou a istejšou.

Keďže ctihodní slovenskí bratia biskupi spolu s kňazmi a svojimi veriacimi žiadali od Svätej stolice, aby sa niektoré cirkevné hranice vhodnejšie upravili, a to pre dobro ľudu, my sme schválili to, čo títo ctihodní biskupi predložili, a na základe Našej apoštolskej právomoci sme rozhodli:

Trnavskú apoštolskú administratúru uvádzame na stupeň diecézy a zároveň ju povyšujeme na hodnosť metropolitného sídla s udelením zvyčajných privilégií; jej ako sufragánne prideliujeme diecézu Nitriansku, Banskobystrickú a Spišskú, ktoré boli doteraz priamo podriadené Svätej stolici, ďalej Košickú a Rožňavskú diecézu. Biskupi-sufragáni týchto diecéz podliehajú trnavskému arcibiskupovi podľa právnych noriem. Určujeme aj to, aby ordinár Prešovskej eparchie byzantského rítu priamo podliehal Svätej stolici, zúčastňoval sa na pastoračných prácach novej, Trnavskej provincie.

Tento Náš list nech napokon vybaví ctihodný Náš brat František Tomášek, kardinál svätej Rímskej cirkvi, alebo ten, koho sám, pravda, s obvyklými právami, poverí; on nech po splnení úlohy vyhotoví dokumenty a v presnom odpise pošle Posvätej kongregácii pre biskupov. Námietky sa nepripúšťajú.

Dané v Ríme u sv. Petra dňa tridsiateho mesiaca decembra roku Pána tisíc deväťsto sedemdesiateho siedmeho, v päťnástom roku nášho pontifikátu.

+ *Jean kard. Villot, štátny sekretár*

+ *Sebastiano kard. Baggio, prefekt Posv. kongregácie pre biskupov*

Giuseppe Del Ton, apoštolský protonotár

Marcello Rossetti, apoštolský protonotár

Paulus episcopus servus servorum Dei

ad perpetuam rei memoriam. Qui Divino consilio in Petri Apostoli similitudinem - cfr. Jo. 21, 15-17 - idcirco universo christianorum grege praepositi sumus, ut prudenti gubernatione ad beatam illam et immortalem patriam Christi aedificandas diceremus, ad id sane omni studio omnique cogitatione et cura incumbimus, quod iter hoc fidelium tutius, facilius ac certius efficere possit. Quam ob rem, cum Venerabiles fratres Episcopi Monachi una cum sacerdotibus ac fidelibus suis ab hac Apostolica Sede petierint ut quaedam circumscriptiones ecclesiasticae aptius disponerentur, scilicet in populorum commodum, Nos ea probantes quae hi Venerabiles Praesules proposuerunt, apostolica Nostra potestate haec decernimus. Administrationem Apostolicam Tyrnaviensem ad dioecesis gradum evehimus eamque statim ad dignitatem Sedis Metropolitanae attollimus, suis factis petivilegus; ei vero tamquam suffraganeas dioeceses Nitriensem Neosoliensem atque Scepusiensem assignamus hucusque Sanctae Sedis immediate subiectas, item dioeceses Cassoviensem et Nosaviensem; quatuor omnium Ecclesiarum Episcopi suffraganei Metropolitae Tyrnaviensi subiciuntur, ad iuris normam disponimus etiam ut Ordinarius Episcopi suffraganei Metropolitae Tyrnaviensi citius, sanctae Sedis immediate subiectae, labores pastorales novae provinciae Presoviensis Byzantini citius, sanctae litterae Nostrae Venerabilis frater Nostra facultatibus iustis; qui te acta documenta exarati faciet, vel quem ipse leaverit, facis nempe facultatibus iustis; qui te acta documenta exarati faciet, atque sinceris exemplis ad Sacram Congregationem pro Episcopis mittit. Contrarius nihil obstanti. Datum Romae, apud S. Petrum, die tricesimo mensis Decembris, anno Domini millesimo nonagesimo septuagesimo septimo, Pontificatus Nostri quinto decimo.

+ Ioannes Card. Villot
Secretarius Status

+ Sebastiano, Card. Aggr.
S.C. pro Episcopis Suffraganeis

Jo. Suprad. Del. Con. Luth. Aust.

Harcellus Rossetti, Roma, April.

PAVOL, BISKUP, SLUHA SLUHOV BOŽÍCH, NA VEČNÚ PAMÄŤ

Kto sa zamyslí nad predpismi posvätného Druhého všeobecného vatikánskeho koncilu, najmä nad tými, ktoré obsahuje dekrét *Kristus, Pán*, kde čítame: „Nech sa čím skôr rozumne usporiadajú hranice diecéz (č. 22) a nech sa berie ohľad, ak je to potrebné, aj na štátne hranice a zvláštne okolnosti, týkajúce sa miest a osôb (tamže, č. 23)...“, súhlasí, aby sa tieto veľmi múdre nariadenia koncilu vhodne uplatnili aj na podmienky Cirkvi v Československej socialistickej republike, a to tak na úžitok ľudu, ako aj náboženských pastierov v jej štáte.

Preto prihliadajúc na to, aby nijaká časť územia Československej socialistickej republiky nebola pod právomocou biskupa sídliaceho mimo tohto územia, a aby ani nijaké cirkevné územie so sídlom v tejto republike nesiahalo za jeho hranice, rozhodli sme takto:

Dve časti Vratislavskej arcidiecézy ležiace na štátnom území Českej socialistickej republiky, zvané Český Těšín a Jeseníky, oddeľujú sa od tejto arcidiecézy a navždy sa pripájajú k Olomouckej arcidiecéze.

Územie Trnavskej administratúry sa oddeľuje od Ostrihomskej arcidiecézy a zriaďuje sa ako arcidiecéza, čo sa ustanovuje iným dnes vydaným apoštolským listom. Tri farnosti Rábskej diecézy, ktoré ležia na území Slovenskej socialistickej republiky a ktoré dosiaľ spravoval ordinár Trnavskej apoštolskej administratúry, sa natrvalo pripájajú k Trnavskej arcidiecéze. Tak isto aj dve farnosti patriace Opátstvu svätého Martina na vrchu Panónia a ležiace na území Slovenskej socialistickej republiky sa oddeľujú od tohto opátstva a pripájajú sa k Trnavskej arcidiecéze. Trinásť farností Satmárskej diecézy, čo sa nachádzajú na území Slovenskej socialistickej republiky, odlúčené od tejto diecézy, pripájajú sa ku Košickej diecéze. A napokon sa Košická a Rožňavská diecéza oddeľujú od Jágerskej cirkevnej provincie a natrvalo sa začleňujú do dnešným dňom

založenej Trnavskej provincie. No časti týchto diecéz, ktoré ležia na území Maďarskej ľudovej republiky, nech sa spravujú ako dosiaľ, kým sa jasne a definitívne nerozhodne (ináč).

Dokumenty však a spisy ohľadom území, veriacich a hmotných statkov, o ktorých sme rokovali, nech kúria, ktorá ich dosiaľ spravovala, pošle čím skôr kúrii, ku ktorej sú pripojené ako nové.

Napokon to, čo sme nariadili, Náš ctihodný brat František Tomášek, kardinál svätej Rímskej cirkvi, nech uvedie do konkrétného konca, alebo ten, koho on sám, pravda, s istými nevyhnutnými právomocami na to poverí. On okrem toho pripraví dokumenty o tomto akte, ktorých presné odpisy urýchlene pošle Posvätnej kongregácii pre biskupov.

Dané v Ríme u sv. Petra dňa tridsiateho mesiaca decembra roku Pána 1977, v pätnástom roku Nášho pontifikátu.

+ *Jean kard. Villot, štátny sekretár*

+ *Sebastiano kard. Baggio, prefekt Posv. kongregácie pre biskupov*

Giuseppe Del Ton, apoštolský protonotár

Marcello Rossetti, apoštolský protonotár

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a členov senátu JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobkyne **R. c. T. a.**, so sídlom v T., H. č. X, IČO: X, zastúpenej S., s.r.o., so sídlom v B., IČO: X., proti žalovanému **LESY Slovenskej republiky, štátny podnik**, so sídlom v Banskej Bystrici, Námestie SNP č. 8, IČO: 36 038 351, zastúpenému JUDr. E. M., advokátkou so sídlom v Z., **o vydanie nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 8 C 66/2007, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 29. apríla 2010 sp. zn. 8 Co 145/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a** .

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Komárno rozsudkom zo 4. februára 2009 č.k. 8 C 66/2007-439 uložil žalovanému v lehote 30 dní vydat' a navrátiť žalobkyni vlastníctvo k nehnuteľnostiam zapísaným Katastrálnym úradom v Nitre, Správou katastra Komárno na liste vlastníctva č. X., pre katastrálne územie X ako parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m², parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m² a parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m² spolu s dokumentáciou špecifikovanou vo výroku rozsudku (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“). Žalobkyni nepriznal náhradu trov konania. Žalobkyňu považoval za oprávnenú osobu

v zmysle § 2 zákona č. 165/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľnostiam cirkvám (ďalej len „zákon č. 161/2005 Z.z.“), vychádzajúc aj zo zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 308/1991 Zb.“), podľa ktorého je Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike štátom registrovaná cirkev. Vo veci podávala žalobu R. c. B.-t. a, ktorá mala právnu subjektivitu a v priebehu konania došlo k zmene názvu z R. c. B.-t. a. na R. c. T. a. s tým istým sídlom. Táto arcidiecéza má na základe Slovachiae sacrorum Antistites zo 14. februára 2008 kontinuitu po B.-t. a., ktorá bola zriadená apoštolskou konštitúciou Qui divino Pápeža Pavla VI. z 30. decembra 1977 ako T. a. a premenovaná dekrétom Kongregácie pre biskupov z 1. marca 2005 na B.-t. a. Z pozemnoknižnej vložky č. X. pre katastrálne územie CH. zistil, že ako vlastník sporných nehnuteľností bolo zapísané O. a. (zahraničný právny subjekt) a že pod čd. X. je zápis, z ktorého vyplýva, že podľa pridelovej listiny Okresného národného výboru v Hurbanove z 15. marca 1955 bolo vloženie vlastnícke právo titulom pridelu pre Československý štát – štátny majetok, národný podnik v Bajči. Pokiaľ ide o cirkevný majetok uviedol, že tento bol upravovaný osobitne a nebol riešený po vzniku Československej republiky. Podľa zmluvy Modus Vivendi uzatvorenej medzi Československou republikou a Svätou stolicou 17. decembra 1927, ktorá nadobudla platnosť 2. februára 1929, a ďalšími cirkevnými konštitúciami Praescriptonium sacrificanti a Qui divino, bola zriadená samostatná Slovenská provincia. Svätá stolica v súlade s Modus vivendi rozhodla, že nehnuteľný a huteľný majetok na území Československej republiky patriaci pôvodne O. a. pripadá T. a. ., ktorá mala sídlo v T.a vláda Československej republiky toto rozhodnutie uznala. Svätá stolica územne zladila hranice diecéz so štátnymi hranicami a neponechala diecézam mimo územia Československej republiky žiadnu časť nehnuteľného alebo huteľného majetku nachádzajúceho sa území Československa. Apoštolská konštitúcia Praescriptonium sacrificanti a Qui divino sú v plnom súlade aj so Základnou zmluvou Slovenskej republiky so Svätou stolicou z 24. novembra 2000, ako aj so zákonom č. 308/1991 Zb. Vzhľadom na to uzavrel, že Rímskokatolícka cirkev so sídlom na Slovensku je na základe právneho nástupníctva vlastníčkou všetkých nehnuteľností pôvodne zapísaných v pozemkových knihách na zahraničné právne subjekty, teda ja na O. a.. Vlastnícke právo k uvedeným nehnuteľnostiam nemohla vykonávať, lebo na tieto bola štátom uvalená dočasná správa a následne ich štát cirkvi odňal niektorým zo spôsobov uvedených v § 3 zákona č. 161/2005 Z.z. Keďže žalobkyňa svoje právo uplatnila výzvou zo 7. apríla 2006 včas

v zákonom stanovenej lehote (§ 5 zákona č. 161/2005 Z.z.) a predmet, vydania ktorého sa domáhala, nebol sporný, a k odňatiu vlastníctva došlo spôsobom uvedeným v § 3 zákona č. 161/2005 Z.z., žalobe v celom rozsahu vyhovel. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 150 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie oboch účastníkov rozsudkom z 29. apríla 2010 sp. zn. 8 Co 145/2009 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil a v časti náhrady trov konania ho zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Odvolací súd s poukazom na § 219 ods. 2 O.s.p. sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa vo veci samej. Zároveň samostatným výrokom vyslovil, že proti rozsudku je prípustné dovolanie (§ 238 ods. 3 O.s.p.) a za otázku zásadného právneho významu považoval otázku právneho nástupníctva žalobkyne po O. a ako v pozemnoknižnej vložke č. X. pre katastrálne územie CH. evidovanom vlastníkovi. Výrok o náhrade trov konania zrušil pre jeho nepreskúmateľnosť (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Proti potvrdzujúcemu výroku tohto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný a žiadal, aby dovolací súd rozsudky odvolacieho ako i prvostupňového súdu v dovolaní napadnutej časti zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolať nesúhlasil s právnym názorom súdov o právnom nástupníctve žalobkyne a uviedol, že Svätá stolica mohla a môže nakladať s majetkom jednotlivých samostatných cirkevných právnických osôb len za podmienok stanovených kanonickým právom, pričom žalobkyňa nepredložila dôkaz o tom, že akákoľvek cirkevná vrchnosť alebo samotný pôvodný pozemnoknižný vlastník, by na ňu previedli majetok O. a. Poukázal na to, že zmluva *Modus vivendi* nemala a ani nemá charakter medzinárodnej zmluvy, bola výsledkom len diplomatických nôt medzi československou vládou a Svätou stolicou a snahy Svätej stolice o vytvorenie samostatnej cirkevnej provincie, pričom z jej obsahu nevyplýva riešenie právneho nástupníctva v majetkových veciach na žiadnu cirkevnú právnickú osobu. Právne nástupníctvo žalobkyne v majetkových veciach po pôvodnom pozemnoknižnom vlastníkovi nevyplýva ani zo Základnej zmluvy uzavretej medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou v roku 2000. Ďalej uviedol, že žalobkyňa „nedisponuje“ žiadnym dokumentom, ktorý by podľa vnútorných predpisov Rímskokatolíckej cirkvi, Apoštolských konštitúcií z roku 1937 a 1977, uznesenia Konferencie biskupov Slovenska zo 14. septembra

1995 a súčasne aj podľa všeobecne záväzných právnych predpisov Slovenskej republiky alebo aj Československej republiky dokazoval, že bola v minulosti, resp. v rozhodnom období v dôsledku rozdelenia územia, v ktorom sa nachádzal majetok O. a., ich vlastníčkou, nakoľko cirkevná vrchnosť ani samotné O. a. z príležitosti členenia diecéznych hraníc nevydali žiadny dokument o súčasnej zmene vlastníctva k pozemkom; iba O. a., ktoré doteraz právne nezaniklo, mohlo o svojom majetku rozhodnúť v prospech iného subjektu, a to tak v súlade s cirkevným ako i svetským právom. Zmluva Modus vivendi ako i Apoštolské konštitúcie riešili iba usporiadanie hraníc jednotlivých diecéz, pričom takáto úprava neznamenalala automaticky aj zmenu vlastníckych vzťahov k majetku, ktorý sa nachádzal na území zmenených diecéz. Pokiaľ ide o záver súdov, podľa ktorého sa vlastníkom nehnuteľností pôvodne patriacich Ostrihomu, stala A. a. v T., poukázal na to, že A. a. v T. nemala samostatnú právnu subjektivitu, túto nadobudla až apoštolskou konštitúciou Qui divino, ktorou bola povýšená na T. a. a v tom čase jej už nemohlo byť odňaté vlastníctvo k predmetu sporu, nakoľko v roku 1977 nehnuteľnosti už vlastnil štát.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť vzhľadom na vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), preskúmal rozsudok v napadnutej časti bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného nie je dôvodné.

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom jeho rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. V prípade dovolania pripusteného odvolacím súdom v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), a to práve len v konkrétne vymedzenej otázke. V dovolacom konaní môžu byť v takom prípade predmetom súdneho posudzovania iba právne otázky, pre ktoré bolo pripustené dovolanie.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatorne sa zaoberá len vadami vymenovanými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; existenciu väd tejto povahy však dovolací súd nezistil.

Uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. možno odvolaciemu súdu vytknúť, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho aj správne interpretoval.

V danej veci je predmetom preskúmania dovolacím súdom právna otázka, pre ktorú odvolací súd pripustil dovolanie, a to otázka právneho nástupníctva žalobkyne po O.a. ako v pozemnoknižnej vložke č. X. pre katastrálne územie Ch. evidovanom vlastníkovi. Dovolací súd posúdenie uvedenej právnej otázky odvolacím súdom považuje za správne.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam podľa odseku 1 môže uplatniť oprávnená osoba, ktorou je registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky vrátane ich útvarov, ktoré majú právnu subjektivitu, ktorých nehnuteľná vec prešla do vlastníctva štátu, obce v období od 8. mája 1945, židovským náboženským obciam od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3. Toto ustanovenie v otázke právnej subjektivity jednotlivých cirkví a náboženských spoločností odkazuje na zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností, ktorý priznáva právnu subjektivitu všetkým cirkvám a náboženským spoločnostiam registrovaných štátom (§ 4 ods. 3).

Rímskokatolícka cirkev bola na území Slovenska štátom uznaná cirkev aj v období, ktoré je podľa zákona č. 161/2005 Z.z. rozhodné pre zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam a bola vlastníkom

aj tých nehnuteľností, ktoré boli v čase odňatia štátom vedené v pozemkových knihách na O. a. alebo iný zahraničný právny subjekt rímskokatolíckej cirkvi. O. a. nemala k týmto majetkom v období odňatia štátom už žiadne práva ani de facto ani de iure. Svätá stolica im právo spravovať tieto majetky odňala 29. mája 1922 a právne toto územie aj odčlenila od O. a. a pripojila k T. a. a. dňa 2. septembra 1937.

Vzťahy medzi Československou republikou a Svätou stolicou boli upravené medzinárodnou zmluvou *Modus vivendi*, uzavretou 17. decembra 1927, ktorá nadobudla platnosť 2. februára 1928. Touto zmluvou bol stanovený spôsob a zásady nového ohraničenia československých diecéz. Podľa článku I tejto zmluvy Československá republika uznala, že len Svätá stolica má právo ohraničiť svoje diecézy a súčasne sa Svätá stolica zaviazala, že žiadna časť Československej republiky nebude podriadená ordinárovi, ktorého sídlo je za hranicami Československej republiky a že žiadna československá diecéza nebude presahovať štátne hranice. V článku II tejto zmluvy sa strany dohodli, že nútená správa nehnuteľných a hnuteľných cirkevných majetkov v Československu je dočasná, až do uzatvorenia dohody určenej v článku I a zveruje sa komisii pod predsedníctvom episkopátu príslušného územia.

V súlade so zmluvou *Modus vivendi* Svätá stolica Apoštolskou konštitúciou „*Ad ecclesiastici regiminis incrementum*“ z 2. septembra 1937 určila obvody diecéz na území Československej republiky tak, aby sa kryli so štátnymi hranicami. Touto Apoštolskou konštitúciou bolo rozhodnuté aj o rozčlenení O. a. tak, že územie O. a. ležiace na území Československej republiky sa od nej odčlenilo a táto časť prešla na samostatnú cirkevnú jednotku – T. a. a. Svätá stolica tým územne zladila hranice diecéz so štátnymi hranicami a rozhodla o tom, že hnuteľný a nehnuteľný majetok na území Československej republiky patriaci pôvodne O. a. pripadá T. a. a, ktorá mala sídlo v T.

Aj ďalšie Apoštolské konštitúcie „*Praescriptionum sacrosancti*“ a „*Qui divino*“ potvrdili krytie hraníc slovenských diecéz s československými štátnymi hranicami a sú v plnom súlade aj so Základnou zmluvou medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou z 24. novembra 2000 (článok 3 ods. 2 a článok 19), Ústavou Slovenskej republiky (článok 20 a článok 24), ako aj so zákonom č. 308/1991 Zb. (§ 6 ods. 1 písm. g/).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, právne normy a historické relevantné dokumenty je nepochybné, že v období rozhodnom pre zmiernenie niektorých majetkových krív

spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, bola Rímskokatolícka cirkev so sídlom na Slovensku na základe právneho nástupníctva podľa územného princípu vlastníkom všetkých nehnuteľností, pôvodne zapísaných v pozemkových knihách na zahraničné cirkevné právne subjekty, teda aj na O. a. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky a v iných rozhodnutiach, napr. vo veci sp. zn. 3 Cdo 119/2002, sp. zn. 2 Cdo 208/2009, pričom vo veci sp. zn. 2 Cdo 208/2009 v dôsledku ústavnej sťažnosti žalovaného rozhodoval aj Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý uznesením z 25. mája 2011 sp. zn. IV. ÚS 216/2011 sťažnosť, v ktorej žalovaný namietal porušenie jeho základných práv, spočívajúce okrem iného v nesprávnom riešení otázky právneho nástupníctva žalobkyne po pôvodnom vlastníkovi nehnuteľnosti O. a. dovolacím a odvolacím súdom, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Rovnako rozhodol Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením z 21. mája 2009 sp. zn. III. ÚS 142/2009 o ústavnej sťažnosti žalovaného vo veci Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9 Co 232/2007.

Z uvedeného vyplýva, že v rámci, ktorý bol vymedzený nastolením otázky zásadného právneho významu, sa žalovanému v dovolacom konaní nepodarilo spochybniť správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Dovolací súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že v dovolaní je neopodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Nakoľko dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nie je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní (procesne) úspešnej žalobkyňi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalobkyňi náhradu trov dovolacieho konania, lebo v zákonom určenej lehote nevyčísľila požadovanú náhradu trov dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 a 2 O.s.p.) a zo spisu okrem trov právneho zastúpenia iné trovy žalobkyne nevyplývajú.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2012

JUDr. Daniela Sučanská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková

linea recta brevissima – priamo najbližšie k pravde

V edícii vyšli:

1. **Odkedy sme Slováci?** 36 strán
2. **Polemický pohľad na Dejiny Katolíckej cirkvi** 40 strán
3. **Kedy sme vstúpili do dejín?** 40 strán
4. **Nacionalizmus alebo národné povedomie?** 36 strán
5. **Priblížiť sa k pravde**
Kritický pohľad na Stanovisko Historického ústavu SAV
k mojej knihe Dejiny Slovenska a Slovákov 210 strán
6. **Moravskí Slováci a cyrilo-metodovské dedičstvo** 36 strán
7. **Jozef Tiso v očiach neslovenských autorov** 36 strán
8. **Slovenská republika a jej vzťah k Svätej stolici (1939 – 1940)** 92 strán
9. **Slobodní muráři včera a dnes** 50 strán
10. **T. G. Masaryk a jeho vzťah k Slovákom** 50 strán
11. **Čo ohrozuje našu štátnosť?** 46 strán
12. **Edvard Beneš a jeho vzťah k Slovákom** 56 strán
13. **Židia zo Slovenska** 40 strán
14. **Slováci a Sedembolestná** 56 strán
15. **Jozef Tiso a Židia** 236 strán
16. **Vzťahy medzi Slovákami a Čechmi** 60 strán
17. **Vedecký chodník k Bohu** 62 strán
18. **Démonizmus v živote a literatúre** 34 strán
19. **Slovenský národný odpor proti nacizmu** 46 strán
20. **Slovenská republika 1939 – 1945 podľa očitého svedka, švajčiarskeho diplomata** 64 strán
21. **Zločin vo fundamente** 48 strán
22. **Slovenské dejiny a ich historiografia** 44 strán
23. **Národná identita a jej historický profil v slovenskej spoločnosti** 56 strán

24. **Ohrozenie kresťanstva v súčasnej politickej situácii**
48 strán
25. **Súčasná slovenská historiografia** *64 strán*
26. **Ferdinand Ďurčanský a jeho vzťah k Hitlerovmu Nemec-
ku** *28 strán*
27. **O pôvode a dejoch Slovákov** *44 strán*
28. **Osudné dni marca 1939** *44 strán*
29. **Slovenská štátnosť v dejinách a dnes** *44 strán*
30. **Dvadsať rokov Slovenskej republiky** *60 strán*
31. **Priblížiť sa k pravde**
Ideologické tézy a historické fakty *256 strán*
32. **Slovenská politika 1938 – 1939 vo svetle Tisovej náuky
o štáte** *44 strán*
33. **Sv. Konštantín a Metod**
Dielo a dedičstvo u Slovákov *58 strán*
34. **Jozef Tiso a Vatikán** *112 strán*
35. **Andrej Hlinka a slovenskí katolíci očami Svätej stolice
1918 – 1927** *128 strán*
36. **Slovenská republika 1939 – 1945**
Vznik a trvanie prvého slovenského štátu 20. storočia
96 strán
37. **Sv. Ján Bosco na Slovensku** *80 strán*
38. **Židia na Slovensku v rokoch 1938 – 1948** *86 strán*
39. **Hlinkova slovenská ľudová strana v hodnotení nemec-
kých diplomatov a tajných agentov 1938 – 1945** *44 strán*
40. **Slobodní murári včera a dnes** *44 strán*
41. **Islam a kresťanstvo** *40 strán*
42. **Kríž vo svetle pravdy** *136 strán*
43. **Kríza Európy očami Jána Pavla II. a Benedikta XVI.** *48 strán*

Vydal LÚČ, vydavateľské družstvo, Bratislava, Kozičova 2, 841 10 Bratislava v roku 2018 ako svoju 1124. publikáciu, v edícii *linea recta brevissima* ako 44. publikáciu. Jazyková korektúra Eva Šichtová. Prvé vydanie. 40 strán.

ISBN 978-80-8179-125-3

Knihy z vydavateľstva LÚČ si môžete objednať:
predaj@luc.sk • www.luc.sk
tel.: 02/6042 1237 • 041/516 6242

LINEA RECTA BREVISSIMA

priamo najbližšie k pravde

44

*Ústav dejín kresťanstva na Slovensku
v spolupráci s vydavateľstvom LÚČ
v edícii LINEA RECTA BREVISSIMA predkladajú
záujemcom stručnou, ale vedecky dokumentovanou formou
menej známe, kontroverzné, zamlčované a neraz falšované
historické témy a ich účelovo podmienené interpretácie,
ktoré sa odrážajú na súčasnom myslení mnohých
a podmieňujú spoločenské dianie v našom národe a štáte.*

*Naším zámerom je prilbližiť sa k historickej pravde.
Lebo len pravda naozaj oslobodzuje.*

- 33. Sv. Konštantín a Metod. Dielo a dedičstvo u Slovákov
- 34. Jozef Tiso a Vatikán • 35. Andrej Hlinka
a slovenskí katolíci očami Svätej stolice 1918 – 1927
- 36. Slovenská republika 1939 – 1945.
- 37. Sv. Ján Bosco na Slovensku
- 38. Židia na Slovensku v rokoch 1938 – 1948
- 39. Hlinkova slovenská ľudová strana
- 40. Slobodní murári včera a dnes
- 41. Islam a kresťanstvo • 42. Kríž vo svetle pravdy
- 43. Kríza Európy očami Jána Pavla II. a Benedikta XVI.

